

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه هوای پاک»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

لایحه «هوای پاک» که با عنوان «لایحه اصلاح قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا» در تاریخ ۱۳۹۵/۴/۲۷ اعلام وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۶/۲/۱۹ مجلس با اصلاحاتی تصویب شده بود، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد، لکن این شورا ایرادات و تذکراتی نسبت به این مصوبه وارد کرد. از این رو کمیسیون محترم به منظور رفع این موارد اصلاحاتی را جهت تصویب در صحن علنی مجلس در گزارش خود پیش‌بینی کرده است. در این گزارش به بررسی این موارد و نحوه رفع ایرادات شورای نگهبان می‌پردازیم.

مخصوص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۸۳

شماره چاپ:

۵۶۴

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۴/۱۱۹

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفاتر: مطالعات

حقوقی

مطالعات زیربنایی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۰۲۲-۳

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۴/۲۴

بررسی مصوبه کمیسیون

ماده (۳)

شورای نگهبان در بند اول ایرادات خود تبصره «۱» ماده (۳) را مغایر اصل هفتاد و چهارم قانون اساسی دانسته است. توضیح آنکه مستند به اصل مذکور مراجع صلاحیت‌دار جهت ابتکار قانون در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران از طریق «طرح نمایندگان» یا «لایحه دولت» مشخص شده‌اند، لذا با توجه به اینکه تبصره مذکور سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی را به‌عنوان مرجع ابتکار قانون معرفی کرده، مغایر اصل مزبور محسوب می‌شود.

به‌منظور رفع این ایراد، کمیسیون محترم عبارت «هیئت وزیران» را جایگزین عبارت «مجلس شورای اسلامی» نموده است. در این خصوص باید گفت چنین اصلاحی اگرچه ایراد اصل هفتاد و چهارم قانون اساسی را مرتفع می‌کند، لکن با توجه به اینکه موضوع این تبصره مبنی بر تعیین «میزان و نحوه جریمه نقدی و توقف واحدهای مشمول متمرکز از دستور سازمان و...». از ماهیت تقنینی برخوردار است، نمی‌توان چنین صلاحیتی را به هیئت وزیران تفویض نمود و این امر مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی ناظر به منع تفویض قانونگذاری می‌باشد.

به نظر می‌رسد در این خصوص لازم بود بدون اشاره به مرجع ابتکار و تهیه پیش‌نویس مورد نظر، تصویب این موارد برعهده مجلس شورای اسلامی گذارده می‌شد.

ماده (۱۱)

شورای نگهبان در بند «۲» از اظهار نظر خود، فراز سوم ماده (۱۱) را به دلیل لازم‌الاجرا دانستن تصمیم کمیسیون، از جهت اینکه نسبت به تصمیمات کمیسیون حق شکایت وجود دارد یا خیر واجد ابهام دانسته است.

کمیسیون محترم به منظور رفع این ایراد عبارت «نظر کمیسیون لازم‌الاجرا بوده و» را از فراز مورد ایراد حذف نموده است. در این خصوص نیز اگرچه اصلاح صورت گرفته می‌تواند رافع ابهام مذکور محسوب شود، لکن با توجه به صراحت ایراد شورای نگهبان در خصوص لزوم امکان تجدیدنظر نسبت به تصمیمات کمیسیون مزبور مناسب بود به امکان اعتراض نسبت به تصمیمات این کمیسیون در مرجع قضایی ذیصلاح (دیوان عدالت اداری) تصریح می‌گردید و لذا عدم رفع ابهام شورای نگهبان نیز محتمل می‌باشد.

شایان ذکر است که در موارد مشابه متعددی، مجلس با تصریح به امکان اعتراض نسبت به تصمیمات مراجع تخصصی اداری در دیوان عدالت اداری یا مرجع قضایی صالح، ایراد مذکور را رفع نموده است.

ماده (۳۱)

شورای نگهبان در بند «۳» از اظهارنظر خود واژه «برخورد» را واجد ابهام دانسته است. با این توضیح که مطابق این ماده، نیروی انتظامی مکلف به انجام اقدامات لازم در برخورد با واحدهای آلوده‌کننده شده بود که چنین امری از جهت اینکه این برخوردها در چه چارچوبی قرار دارند موجد ابهام بود.

کمیسیون محترم به منظور رفع این ایراد، عبارت «در چارچوب قوانین و مقررات» را جایگزین عبارت «در برخورد» کرده است که با توجه به توضیحات ارائه شده، اقدامات نیروی انتظامی مقید به رعایت چارچوب‌های قانونی شده و لذا رافع ابهام مذکور به نظر می‌رسد.

در نهایت باید به این نکته نیز متذکر شد که کمیسیون محترم جهت رفع تذکرات شورای نگهبان اصلاحی صورت نداده است که با توجه به نگارشی بودن این تذکرات و همچنین وارد بودن آنها، اعمال آنها مناسب بود.

نتیجه‌گیری

با عنایت به نکات مطروحه به نظر می‌رسد:

۱. اصلاحات کمیسیون نسبت به تبصره «۱» ماده (۳) اگرچه ایراد مغایرت با اصل هفتاد و چهارم قانون اساسی را مرتفع کرده است، لکن با توجه به اینکه «میزان و نحوه جریمه نقدی و توقف واحدهای متخلف» از ماهیت تقنینی برخوردار است، سپردن تعیین این موارد به هیئت‌وزیران مغایرت اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی مبنی بر منع تفویض قانونگذاری است.

۲. در خصوص ماده (۱۱) نیز با توجه به اینکه براساس ابهام شورای نگهبان، لازم بود به امکان شکایت از تصمیمات کمیسیون مزبور در مرجع قضایی تصریح شود، اصلاح صورت گرفته می‌تواند از جهت رفع ابهام شورای نگهبان محل تأمل باشد.

۳. اصلاح صورت گرفته در ماده (۳۱) نیز با توجه به مقید نمودن اقدامات نیروی انتظامی در چارچوب قوانین و مقررات، رافع ابهام شورای نگهبان به نظر می‌رسد.

شایان ذکر است که کمیسیون محترم جهت رفع تذکرات شورای نگهبان، اصلاحی در مصوبه انجام نداده است که با توجه به وارد بودن تذکرات مزبور مناسب است نسبت به آنها ترتیب اثر داده شود.